

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA

F. G. JACOBSE

přednesené dne 2. června 2005¹

1. V projednávané věci se Komise domáhá určení, že Lucemburské velkovodství nespĺnilo určité povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 7 odst. 5 směrnice 97/33/ES² a z čl. 18 odst. 1 směrnice 98/10/ES³, týkajících se každoročního ověřování souladu systému nákladového účetnictví provozovatele telekomunikací nezávislým subjektem a každoroční zveřejňování potvrzení souladu.

odkazy v žalobě na pozdější právní úpravu jsou v rozporu s postupem před zahájením soudního řízení a porušují právo Lucemburska coby žalovaného. Tvrdí, že v každém případě je žaloba neopodstatněná.

Právní úprava

Právní předpisy Společenství v oblasti telekomunikací

2. Lucemburská vláda tvrdí, že žaloba je nepřípustná, neboť dotčené směrnice byly před podáním žaloby nahrazeny jinou právní úpravou Společenství. V důsledku toho nemá Komise právní zájem na podání žaloby a její

3. Od roku 1987⁴ dochází k rozvoji právní úpravy Společenství v oblasti telekomunikační infrastruktury a služeb s cílem zvýšení konkurenceschopnosti této oblasti.

1 — Původní jazyk: angličtina.

2 — Evropského parlamentu a Rady ze dne 30. června 1997 o propojení v odvětví telekomunikací s cílem zajistit univerzální službu a interoperabilitu uplatněním zásad otevřeného přístupu k síti (ONP) (Úř. věst. L 199, s. 32).

3 — Evropského parlamentu a Rady ze dne 26. února 1998 o uplatňování otevřeného přístupu k síti (ONP) pro hlasovou telefonii a o univerzální službě v oblasti telekomunikací v konkurenčním prostředí (Úř. věst. L 101, s. 24)

4 — Viz „Směrem k dynamickému evropskému hospodářství – Zelená kniha o rozvoji společného trhu v oblasti telekomunikačních služeb a vybavení“ KOM(87)290 konečné.

4. Základním znakem je to, že regulační a operační funkce musí být v každém členském státu⁵ oddělené, přičemž regulační funkce musí být odňaty (dříve především monopolním) veřejným provozovatelům telekomunikací a uloženy nezávislému subjektu – nyní nazvanému „vnitrostátní regulační orgán“ – s cílem zajistit rovné podmínky pro hospodářskou soutěž mezi veřejnými provozovateli a ostatními provozovateli.

a služeb elektronických komunikací v celém Společenství“⁶. Jedním z jeho znaků bylo, že umožňoval zmírnění určitých povinností, které byly předtím uloženy za účelem zajištění dosažení volné hospodářské soutěže, v případech, kdy mohla být konstatována existence hospodářské soutěže.

5. V rámci tohoto procesu mělo být k 1. lednu 1998 dosaženo plné liberalizace „právním rámcem z roku 1998“, který obsahoval řadu směrnic přijatých zejména v letech 1996 až 1998 a který zahrnoval i dvě směrnice, jejichž porušení je v projednávané věci tvrzeno.

7. Nový rámec nahradil a do značné míry zrušil rámec z roku 1998, s výhradou řady přechodných opatření rozsáhle projednávaných v projednávané věci.

Právní rámec z roku 1998

Směrnice 97/33

6. Poté, v návaznosti na přezkoumání v roce 1999 a na základě závěrů Evropské rady v Lisabonu, která se konala ve dnech 23. a 24. března 2000, byl v roce 2002 přijat „nový právní rámec“, který měl být proveden do 24. července 2003. Jeho celkovým záměrem bylo zabezpečit „harmonizovanější a méně zatěžující úpravy přístupu na trh sítí

8. Cílem směrnice 97/33 bylo vytvoření obecného rámce pro propojení veřejných telekomunikačních sítí a veřejných telekomunikačních služeb spolu se spravedlivými, poměrnými a nediskriminujícími podmín-

5 — Viz např. článek 6 směrnice Komise 88/301/EHS ze dne 16. května 1988 o hospodářské soutěži na trhu s telekomunikačními koncovými zařízeními (Úř. věst. L 131, s. 73; Zvl. vyd. 08/01, s. 25), a článek 7 směrnice Komise 90/388/EHS ze dne 28. června 1990 o hospodářské soutěži na trhu telekomunikačních služeb (Úř. věst. L 192, s. 10).

6 — Viz první bod odůvodnění preambule směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/20/ES ze dne 7. března 2002 o oprávnění pro sítě a služby elektronických komunikací (autorizační směrnice) (Úř. věst. L 108, s. 21; Zvl. vyd. 13/29, s. 337).

kami propojení a interoperability⁷. Tyto podmínky zahrnovaly v případech, kde subjekt poskytující telekomunikační služby měl významnou tržní sílu nebo zvláštní nebo výlučná práva v jiném odvětví než v odvětví telekomunikací, oddělené účetnictví pro odpovídající činnosti s cílem zamezení nekalému křížovému subvencování a identifikace veškerých složek výdajů a příjmů spojených s těmito činnostmi, zajišťující tak průhlednost vnitřních převodů nákladů⁸.

náklady seskupovány, a pravidla uplatňovaná pro rozdělení nákladů spojených s propojením, byly na požádání předloženy. Dodržování systému nákladového účetnictví ověřuje vnitrostátní regulační orgán nebo jiný kvalifikovaný subjekt nezávislý na telekomunikačním subjektu a schválený vnitrostátním regulačním orgánem. Prohlášení o dodržování je každoročně zveřejňováno.“ *(neoficiální překlad)*.

9. Za tímto účelem čl. 7 odst. 5 stanovil:

„Komise vypracuje [...] doporučení o systémech nákladového účetnictví a odděleném účetnictví v oblasti propojení. Vnitrostátní regulační orgány zajistí, aby systémy nákladového účetnictví používané dotčenými subjekty [⁹] vyhovovaly provádění požadavků tohoto článku a byly dostatečně podrobně zdokumentované [...].

10. Doporučení požadovaná čl. 7 odst. 5 přijala Komise dne 8. dubna 1998¹⁰.

11. Článek 23 odst. 1 směrnice 97/33 stanovil: „Členské státy uvedou nejpozději do 31. prosince 1997 v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí“. *(neoficiální překlad)*

Směrnice 98/10

Vnitrostátní regulační orgán zajistí, aby popis systému nákladového účetnictví uvádějící hlavní kategorie, v rámci kterých jsou

12. Směrnice se týkala zejména liberalizace odvětví hlasové telefonie. Jedním z jejích

7 — Druhý bod odůvodnění preambule.

8 — Jedenáctý bod odůvodnění.

9 — To znamená v zásadě provozovatelé veřejných telekomunikací „s významnou tržní silou“ (čl. 7 odst. 1).

10 — Doporučení Komise 98/322/ES ze dne 8. dubna 1998 o propojení na liberalizovaném telekomunikačním trhu (Část 2 — oddělené účetnictví a nákladové účetnictví) (Úř. věst. L 141, s. 6).

záměrů bylo poskytovat uživatelům služby za dostupnou cenu¹¹. V této souvislosti preambule uváděla zejména, že „průhlednost cen zaručí, aby běžní předplatitelé nenesli náklady na slevy poskytované obchodním zákazníkům“¹². *(neoficiální překlad)*

subjekt nezávislý na těchto subjektech. Vnitrostátní regulační orgány zajistí, aby prohlášení o dodržování bylo každoročně zveřejňováno.

13. S ohledem na ceny tedy měly vnitrostátní regulační orgány podle čl. 17 odst. 1 zajistit, aby subjekty poskytující hlasovou telefonii, které mají významnou tržní sílu, jednaly v souladu s řadou zásad určování sazeb stanovených v čl. 17 odst. 2 až 6.

2. Vnitrostátní regulační orgány zajistí, aby jim byl na požádání předkládán popis systémů nákladového účetnictví podle odstavce 1, ze kterého vyplývají hlavní kategorie, do nichž jsou náklady seskupeny, jakož i pravidla pro rozdělení nákladů na hlasovou telefonii. Vnitrostátní regulační orgány sdělí na žádost Komise informace o systémech nákladového účetnictví uplatňovaných dotčenými subjekty.

14. V rozsahu, v němž je relevantní, článek 18 nazvaný „Zásady nákladového účetnictví“ stanovil:

[...]“ *(neoficiální překlad)*

„1. Členské státy zajistí, pokud jsou subjekty povinny dodržovat zásadu nákladové orientace sazeb podle článku 17, aby systémy nákladového účetnictví používané těmito subjekty odpovídaly článku 17 a aby dodržování těchto systémů ověřil kvalifikovaný

15. Podle čl. 32 odst. 1 měly členské státy přijmout opatření nezbytná pro dosažení souladu se směrnicí do 30. června 1998.

11 — Čtvrtý bod odůvodnění preambule.

12 — Čtrnáctý bod odůvodnění.

Nový právní rámec

podnikům, uvedené, mimo jiné, v článku 7 směrnice 2002/19 a v článku 16 směrnice 2002/22; v jiných případech měly uložit podnikům vhodné povinnosti.

Směrnice 2002/21¹³

16. Článek 26 směrnice 2002/21 zrušil s účinností od 25. července 2003, mimo jiné, směrnice 97/33 a 98/10.

Směrnice 2002/19¹⁴

17. Podle článku 27 nazvaného „Přechodná opatření“ měly členské státy nicméně „zachova[t] všechny povinnosti podle vnitrostátních právních předpisů podle článku 7 směrnice 2002/19/ES (přístupová směrnice) a článku 16 směrnice 2002/22/ES (směrnice o univerzální službě) do té doby, než vnitrostátní regulační orgán rozhodne ve věci těchto povinností podle článku 16 této směrnice“.

18. Článek 16 stanovil postup pro analýzu trhu uskutečněný vnitrostátními regulačními orgány. V podstatě pokud tyto orgány dospěly k závěru, že je trh účinně konkurenční, neměly zachovat povinnosti ukládané

19. Článek 7 směrnice 2002/19, na který odkazují články 16 a 27 směrnice 2002/21, mimo jiné, stanoví: „Členské státy zachovávají veškeré povinnosti podniků zajišťujících veřejné komunikační sítě a/nebo [nebo] poskytujících služby, pokud jde o přístup a propojení, které byly v platnosti před vstupem této směrnice v platnost podle [mimo jiné článku 7 směrnice 97/33/ES], do té doby, než budou tyto povinnosti přezkoumány a než bude rozhodnuto v souladu s článkem 16 směrnice 2002/21.

13 — Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES ze dne 7. března 2002 o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (rámcová směrnice) (Úř. věst. L 108, s. 33; Zvl. vyd. 13/29, s. 349).

14 — Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2002/19/ES ze dne 7. března 2002 o přístupu k sítím elektronických komunikací a přiřazeným zařízením a o jejich vzájemném propojení (přístupová směrnice) (Úř. věst. L 108, s. 7; Zvl. vyd. 13/29, s. 323).

20. Členské státy měly nejpozději do 24. července 2003 přijmout a zveřejnit právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí.

Shrnutí

Směrnice 2002/22¹⁵

21. Článek 16 směrnice 2002/22, na který odkazují články 16 a 27 směrnice, požaduje, aby členské státy zachovaly veškeré povinnosti týkající se, mimo jiné, sazeb na trzích pro koncové uživatele za poskytování přístupu k veřejné telefonní síti a za její užívání, které byly uloženy podle článku 17 směrnice 98/10, do té doby, než budou tyto povinnosti přezkoumány a provedeno určení v souladu s článkem 16 směrnice 2002/21.

22. Členské státy měly nejpozději do 24. července 2003 přijmout a zveřejnit právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí.

23. Členské státy tedy musely do 31. prosince 1997 zajistit, aby dodržování povinností nákladového účetnictví podle čl. 7 odst. 5 směrnice 97/33 bylo ověřeno a aby bylo každoročně zveřejněno odpovídající prohlášení o dodržování. Článek 7 odst. 5 byl s účinností od 25. července 2003 zrušen a nahrazen novým posuzovacím řízením, které mělo být provedeno do 24. července 2003. Členské státy měly nicméně zachovat v účinnosti veškeré povinnosti podniků, které byly do té doby účinné podle čl. 7 odst. 5, do té doby, než bude provedeno určení potřeby povinností podle nového posuzovacího řízení.

24. Navíc musely členské státy do 30. června 1998 zajistit, aby dodržování povinností nákladového účetnictví podle článku 18 směrnice 98/10, které se měly řídit zásadou nákladové orientace v souladu s článkem 17 téže směrnice, bylo ověřeno a aby bylo každoročně zveřejněno odpovídající prohlášení o dodržování. I tato ustanovení byla s účinností od 25. července 2003 zrušena a nahrazena tímž novým posuzovacím řízením. Členské státy měly nicméně zachovat v účinnosti veškeré povinnosti podniků,

15 — Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/22/ES ze dne 7. března 2002 o univerzální službě a právech uživatelů týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací (směrnice o univerzální službě) (Úř. věst. L 108, s. 51; Zvl. vyd. 13/29, s. 367).

které byly do té doby účinné podle článku 17 směrnice 98/10 do té doby, než bude provedeno určení potřeby povinností podle nového posuzovacího řízení.

27. Vnitrostátním regulačním orgánem byl původně Institut Luxembourgeois de Télécommunications („ILT“), který se následně stal Institut Luxembourgeois de Régulation („ILR“) ¹⁶.

25. Zde je třeba poznamenat, že dne 10. března 2005 ve věci C-236/04, Komise v. Lucembursko Soudní dvůr rozhodl, že nepřijetím právních a správních předpisů nezbytných pro dosažení souladu se směrnici 2002/19, 2002/20, 2002/21 a 2002/22 Lucemburské velkovévodství nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z těchto směrnic. V tomto řízení Lucembursko uznalo, že směrnice ve stanovené lhůtě neprovedlo.

28. V roce 1998 zaslala lucemburská vláda Komisi kopie různých opatření právního charakteru, která přijala s cílem provést vnitrostátním právem ustanovení, mimo jiné, směrnice 97/33 a 98/10.

29. Dne 9. března 2000 Komise požádala lucemburskou vládu, aby jí, mimo jiné, předložila:

Postup před zahájením soudního řízení

26. V Lucembursku je výrazně více než polovina trhu telekomunikací, ať již obecně, nebo v oblasti hlasové telefonie, v držení veřejného provozovatele Entreprise des Postes et Télécommunications („EPT“). Není zpochybňováno, že EPT má „významnou tržní sílu“ ve smyslu čl. 7 odst. 1 směrnice 97/33 a čl. 17 odst. 1 směrnice 98/10, vztahují se na něj tedy povinnosti nákladového účetnictví vyplývající z čl. 7 odst. 5 dříve uvedené a článku 18 odst. 1 a 2 později uvedené směrnice.

- popis systémů nákladového účetnictví uvedený v čl. 7 odst. 5 směrnice 97/33 a v čl. 18 odst. 1 a 2 směrnice 98/10, vyžadovaný těmito ustanoveními, a
- kopii každoročních prohlášení o dodržování, vyžadované těmito ustanoveními, za léta 1998 a 1999.

16 — Zákon ze dne 24. července 2000 týkající se organizace trhu s elektrickou energií.

30. Ve své odpovědi ze dne 8. června 2000 lucemburská vláda předložila informace o systémech nákladového účetnictví, nikoliv však prohlášení o dodržování. V odpovědi bylo samozřejmě uvedeno, že příslušná právní úprava neupravovala žádné schvalování systémů nákladového účetnictví vnitrostátním regulačním orgánem ILT a že v každém případě nebylo možno vydat žádné osvědčení o dodržování, neboť EPT nepředložil vnitrostátnímu regulačnímu orgánu ILT veškeré příslušné informace.

ustanovení nabyla účinnosti až dne 6. května 2001, první osvědčení o dodržování mohlo být zveřejněno až pro rok 2000 nebo 2001.

33. Dne 21. března 2002 Komise zaslala lucemburské vládě odůvodněné stanovisko podle článku 226 ES („první odůvodněné stanovisko“), týkající se čl. 7 odst. 5 směrnice 97/33, společně s další výzvou dopisem, týkající se jak tohoto ustanovení, tak čl. 18 odst. 1 směrnice 98/10.

31. Dne 30. dubna 2001 Komise zaslala lucemburské vládě výzvu dopisem, ve které uváděla, že podle ní vnitrostátní prováděcí opatření neobsahovala jasně povinnost zveřejnit každoročně prohlášení o dodržování a ve kterém poznamenala, že žádné takové prohlášení nebylo ve skutečnosti zveřejněno. Komise lucemburskou vládu požádala, aby do dvou měsíců předložila své vyjádření.

34. Ve svém prvním odůvodněném stanovisku Komise uvedla, že ILT neučinil žádné kroky nezbytné pro ověření dodržování systému nákladového účetnictví nebo pro zveřejnění příslušných prohlášení o dodržování pro léta 1998 a 1999, jak v obou případech vyžadoval článek 7 odst. 5 směrnice 97/33. Komise vyzvala Lucembursko, aby vyhovělo tomuto stanovisku ve lhůtě dvou měsíců.

32. Dne 13. července 2001 lucemburská vláda odpověděla, předkládáje kopii velkovévodského nařízení ze dne 18. dubna 2001, které upřesňovalo, že dodržování dotčených systémů nákladového účetnictví má být ověřeno nezávislým kvalifikovaným subjektem a že má být každoročně zveřejňováno osvědčení o dodržování. Protože ale tato

35. V odpovědi lucemburská vláda zopakovala, že příslušná ustanovení byla přijata nařízením ze dne 18. dubna 2001, které nabylo účinnosti dne 6. května 2001, ale nemělo zpětný účinek.

36. Ve svém druhém odůvodněném stanovisku ze dne 21. března 2002 Komise uvedla, že v rozporu s čl. 7 odst. 5 směrnice 97/33 a čl. 18 odst. 1 směrnice 98/10 patrně ještě nebylo provedeno ověření dodržování systémů nákladového účetnictví a nebylo zveřejněno prohlášení o dodržování pro rok 2002. Komise lucemburskou vládu požádala, aby do dvou měsíců předložila své vyjádření.

39. Lucemburská vláda odpověděla dne 1. října 2003, v podstatě stejně jako ve svém dopise ze dne 28. května 2002, přikládajíc též kopii pokynů ILR pro oddělené účetnictví a uvádějíc, že ILR hodlal uvalit správní sankce na EPT, pokud později uvedený nesplní své povinnosti.

Návrhy Komise

37. Lucemburská vláda dne 28. května 2002 odpověděla, v podstatě stejně jako dříve, totiž že příslušné právní úpravy byly provedeny nařízením ze dne 18. dubna 2001, které nabylo účinnosti dne 6. května 2001, ale nemělo zpětný účinek.

40. Komise navrhuje, aby Soudní dvůr určil, že:

38. Dne 11. července 2003 Komise zaslala lucemburské vládě další odůvodněné stanovisko podle článku 226 ES („druhé odůvodněné stanovisko“), ve kterém uvedla, že podle informací, které má Komise k dispozici, nebylo k tomuto datu provedeno ověření dodržování či prohlášení o dodržování, jak vyžaduje čl. 18 odst. 1 a 2 směrnice 98/10. Komise došla k závěru, že tím, že v praxi správně neprovedlo opatření přijatá za účelem provádění těchto směrnic, Lucembursko nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z této směrnice, a vyzvala Lucembursko, aby vyhověl tomuto stanovisku ve lhůtě dvou měsíců.

— Lucemburské velkovévodství tím, že nesplnilo povinnost ověřit dodržování systémů nákladového účetnictví nezávislým subjektem a zveřejnit prohlášení o dodržování pro léta 1998 a 1999, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 7 odst. 5 směrnice 97/33/ES; a

— Lucemburské velkovévodství tím, že v praxi správně neuplatňovalo opatření přijatá za účelem provedení čl. 18 odst. 1 a 2 směrnice 98/10, pokud se týče

ověřování dodržování systémů nákladového účetnictví vnitrostátním regulačním orgánem nebo jiným kvalifikovaným subjektem, nezávislým na telekomunikačních subjektech a schváleným vnitrostátním regulačním orgánem, a pokud se týče každoročního zveřejňování prohlášení o dodržování, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z článku 18 této směrnice.

Přípustnost

41. Lucembursko v podstatě tvrdí, co se týče tvrzeného porušení směrnice 98/10, že tato směrnice byla zrušena před uplynutím lhůty stanovené pro vyhovění druhému odůvodněnému stanovisku; v tomto rozsahu je tedy žaloba Komise nepřijatelná. Kromě toho, ačkoliv totéž tvrzení není formálně pravdivé ve vztahu ke směrnici 97/33, je situace přesto srovnatelná v tom smyslu, že Komise již v době svého prvního odůvodněného stanoviska dokončila své návrhy nového právního rámce, který tuto směrnici zrušuje. Protože v každém případě byly obě směrnice zrušeny před tím, než byla věc předložena Soudnímu dvoru k rozhodnutí, nemá Komise právní zájem na podání žaloby. Odkazy žaloby na

přechodná ustanovení, která nebyla uvedena v postupu před zahájením soudního řízení, představují nepřijatelný pokus o změnu právního základu řízení a porušení práv Lucemburska na obhajobu.

42. Komise tvrdí, že přechodná opatření nového právního rámce zachovávají příslušné povinnosti podle rámce z roku 1998 až do té doby, než bude podle nového regulačního rámce přijato rozhodnutí, jaká mají být přijata správná opatření; Komise zdůrazňuje, že Lucembursko stále ještě neprovedlo nový rámec. Komise cituje judikaturu Soudního dvora v tom smyslu, že „když je právo Společenství změněno v průběhu postupu před zahájením soudního řízení, Komise se může domáhat prohlášení, že členský stát nesplnil povinnosti, které pro něj vyplývaly z původní verze aktu Společenství, poté změněného či zrušeného, a které byly zachovány novými ustanoveními“¹⁷. Z této judikatury vyplývá jak to, že žaloba je přípustná, tak to, že odkaz na přechodná ustanovení žádným způsobem nerozšiřuje předmět žaloby či neporušuje práva obhajoby.

43. Oba účastníci řízení dlouze projednávali relevanci této judikatury pro okolnosti pro-

17 — Rozsudek ze dne 12. června 2003, Komise v. Itálie (C-363/00, Recueil, s. I-5767, bod 22).

jednávane věci, což je úkol, který nebyl ulehčen komplikovaností přechodných opatření a jejich vztahů navzájem i vůči ustanovením, jejichž porušení je dovoláváno.

v roce 2000 dodržel obdobné požadavky podle čl. 18 odst. 1 a 2 směrnice 98/10, a nezajistilo zveřejnění prohlášení o dodržování pro každé z uvedených let.

44. Nicméně se mi zdá, že tato diskuse a samozřejmě celá otázka přípustnosti tak, jak byla vznesena, je založena na nesprávném pochopení.

47. Některé jiné otázky – jako například možné původní nedefinování relevantních systémů nákladového účetnictví nebo neurčení s dostatečnou jasností povinné ověření dodržování – vyvstaly během postupu před zahájením soudního řízení, ale ani jedno z dvou odůvodněných stanovisek tyto otázky nezmiňuje, na základě čehož lze předpokládat, že Komise byla v tomto ohledu spokojená. Tato dvě odůvodněná stanoviska se omezují na neověření dodržování a nezveřejnění prohlášení o dodržování v praxi.

45. Jak právem podotýká lucemburská vláda, předmět řízení podle článku 226 ES je vymezený postupem před zahájením soudního řízení a zejména odůvodněným stanoviskem¹⁸.

46. Z procesního spisu vyplývá, že žaloba Komise se týká toho, že Lucembursko údajně nezajistilo ověření kvalifikovaným nezávislým subjektem, zda EPT v letech 1998 a 1999 dodržel požadavky nákladového účetnictví podle čl. 7 odst. 5 směrnice 97/33 a zda

48. První odůvodněné stanovisko (směrnice 97/33) uvádí, že se týká let 1998 a 1999. Je pravda, že rok 2000 není ve druhém odůvodněném stanovisku (směrnice 98/10) konkrétně zmíněn, tak jak tomu bylo v předcházející výzvě dopisem; stanovisko pouze uvádí, že „jusqu'à présent“ [do současné doby] se neuskutečnilo žádné ověření ani zveřejnění. Toto by mohlo být chápáno jako rozšíření obvinění na všechna léta od roku 1998, kdy tato směrnice nabyla účinnosti, do roku 2002, posledního roku předcházejícího odůvodněnému stanovisku. V tomto smyslu však neexistuje žádný

18 — Pro nedávné určení zásad viz rozsudek ze dne 24. června 2004, Komise v. Nizozemsko (C-350/02, Sb. rozh. s. I-6213, body 18 až 21).

výslovný náznak a v zásadě by předmět žaloby neměl být nad rámec definice ve výzvě dopisem rozšířen více než o podrobnosti; proto považuji za vhodnější považovat za dotčený pouze rok 2000. Druhý bod návrhu Komise musí být tedy chápán v tomto světle.

zrušení, nebyly zrušeny. Pokud tedy Lucembursko neučinilo do tohoto data kroky pro zajištění relevantního ověření a zveřejnění pro léta 1998 až 2000, nebylo poté zbavené povinnosti tak učinit.

49. V každém případě z postupu před zahájením soudního řízení jako celku jasné vyplývá, že řízení se týká pouze specifického porušení práva zajistit ověření a zveřejnění s ohledem na léta, během kterých byly tyto směrnice plně účinné a po členských státech bylo požadováno jejich dodržování.

52. Argument Lucemburska, že směrnice 98/10 „vyčerpala účinnost“ před skončením období stanoveného pro vyhovění druhému odůvodněnému stanovisku, je tudíž irrelevantní; směrnice nevyčerpala svou účinnost s ohledem na dotčená období. K této otázce jsou odkazy na výroky uvedené v judikatuře Soudního dvora, které zdůrazňují potřebu zhodnocení situace na konci období stanoveného pro vyhovění odůvodněnému stanovisku a nutnost trvání nesplnění povinnosti v té době, nerelevantní.

50. Nejedná se v žádném případě o nesplnění povinností s ohledem na následující období, během kterého byl účinný nový rámec nebo přechodná ustanovení. Zdá se mi tedy, že tato ustanovení jsou pro řízení zcela irrelevantní.

51. Ani zrušení směrnic 97/33 a 98/10 s účinností od 25. července 2003 není v žádném jiném ohledu relevantní. Protože nebyly zrušené se zpětným účinkem, povinnosti, které členským státům ukládaly s ohledem na období předcházející jejich

53. Zde, aniž by bylo třeba zvažovat účinek přechodných ustanovení, žaloba vychází z toho, že Lucembursko na konci období stanoveného za tímto účelem stále nesplnilo povinnost provést ověření a zveřejnit prohlášení o dodržování pro ta období, pro která nebyla uvedena povinnost zrušena. To je situace velmi odlišná od například nesplnění povinnosti provést směrnici, která byla zrušena na konci období stanoveného pro její provedení. Stejně odůvodnění musí platit

a fortiori ve vztahu ke směrnici 97/33, která byla stále účinná na konci období stanoveného v prvním odůvodněném stanovisku. Je třeba dodat, že zájem na získání rozhodnutí o porušení může spočívat v možnosti účastníků řízení opírat se o toto rozhodnutí v případě návrhů na náhradu škody.

nový právní rámec dne 24. dubna 2002 mohlo být další provádění povinností podle rámce z roku 1998 uskutečněné pouze tehdy, pokud by bylo slučitelné s novým rámcem. Automatické povinnosti podle směrnice 97/33 a 98/10 nebyly slučitelné se systémem posuzování potřeby povinností podle nového rámce.

54. Z tohoto důvodu se proto domnívám, že námitka nepřijatelnosti není opodstatněná.

K věci samé

55. Lucembursko předložilo dva hlavní argumenty na podporu svého tvrzení, že žaloba není opodstatněná.

57. Opět se mi zdá, že tento argument je založen na nesprávném pochopení rozsahu žaloby. Komise nevytýká Lucembursku, že nesplnilo povinnosti ve vztahu k jakémukoliv období do dne 24. dubna 2002, ale že nezajistilo příslušné ověření a zveřejnění ve vztahu k létům 1998 a 1999 (směrnice 97/33) a k roku 2000 (směrnice 98/10). Nevidím, jak by dodržení těchto povinností mohlo mít být ten nejmenší vliv na provedení nových směrnic, které se nutně týkají následujících období.

56. Lucembursko zaprvé cituje rozsudek Soudního dvora ve věci Inter-Environnement Wallonie¹⁹ v tom smyslu, že během období stanoveného pro provedení směrnice se členské státy musí zdržet přijetí jakýchkoliv opatření, které by mohly vážně ohrozit výsledek stanovený směrnicí. V důsledku toho by od zveřejnění směrnice vytvářející

58. Lucembursko zadruhé tvrdí, že přechodná ustanovení nového právního rámce

19 — Rozsudek ze dne 18. prosince 1997, C-129/96, Recueil, s. I-7411, bod 45.

nelze použít pro okolnosti projednávané žaloby. To je podle mého názoru zcela správný *ratione temporis*, jak jsem vysvětlil výše, bez ohledu na použitelnost *ratione materiae*. Protože jsou tato přechodná ustanovení nepoužitelná, nemají jednoduše žádný význam pro posouzení žaloby Komise.

61. Referenční nabídky na propojení jsou upraveny čl. 7 odst. 2 a 3 směrnice 97/33, které jsou stejně jako čl. 7 odst. 5 použitelné pro veřejné provozovatele telekomunikací s významnou tržní silou. V rozsahu, v němž jsou relevantní, tato ustanovení uvádějí :

59. Konečně, Lucembursko předkládá stručně třetí, byť nadbytečný [„à titre surabondant“] důvod obrany. Poznamenává, že od roku 1998 ILT a jeho nástupce ILR každoročně zkoumal a odsouhlasil referenční nabídky propojení provozovatele EPT a že tyto nabídky byly zveřejněny. Tento proces zahrnuje ověření, zda EPT dodržuje zásadu nákladové orientace, což nutně zahrnuje kontrolu provedení příslušných mechanismů nákladového účetnictví. Následkem toho Lucemburské orgány ve skutečnosti splnily povinnost ověřit dodržování i povinnost zveřejnit prohlášení o dodržování.

„2. Poplatky za propojení dodržují zásadu průhlednosti a nákladové orientace. Důkazní břemeno o tom, že poplatky jsou stanoveny v závislosti na skutečných nákladech včetně odpovídajících výnosů z investic, nese subjekt poskytující propojení se svými zařízeními. Vnitrostátní regulační orgány mohou od subjektu žádat, aby plně odůvodnil své poplatky za propojení a, je-li to nezbytné, požadovat jejich úpravu. [...]

60. Tento argument, pokud by byl platný, musí mít větší důležitost, než jakou mu Lucembursko, jak se zdá, přikládá. Podle mého názoru však nevyžaduje rozsáhlé přezkoumání.

3. Vnitrostátní regulační orgány zajistí zveřejnění referenční nabídky propojení v souladu s čl. 14 odst. 1. Referenční nabídka propojení zahrnuje popis nabídek propojení rozdělených na jednotlivé části podle potřeb trhu a související podrobnosti a podmínky, včetně sazeb.

Je možné stanovit několik různých sazeb a podmínek propojení pro různé kategorie subjektů, které jsou oprávněny poskytovat sítě a služby, pokud mohou být tyto rozdíly objektivně odůvodněny na základě typu poskytovaného propojení a/nebo podmínek pro udělování dotčených vnitrostátních licencí. Vnitrostátní regulační orgány zajistí, aby tyto rozdíly nevedly k narušování hospodářské soutěže, a zejména aby subjekt uplatňoval odpovídající sazby a podmínky propojení, pokud poskytuje propojení pro své vlastní služby nebo pro služby svých poboček či partnerů. [...]

Vnitrostátní regulační orgán je oprávněn nařídit změny referenční nabídky propojení, pokud jsou odůvodněné.

[...]"

62. Zdá se mi, že řádné ověření dodržování příslušných systémů nákladového účetnictví je samozřejmě předpokladem pro odpovídající posouzení referenčních nabídek propojení. Avšak závěr, který učiním, není, že dokončení později uvedeného posouzení zakládá dodržení požadavků nákladového účetnictví. Platnost referenční nabídky propojení může být naopak zajištěna pouze poté, co byly dodrženy tyto požadavky.

63. V důsledku toho se poslední argument lucemburské vlády nezdá relevantní pro její obranu v probíhajícím řízení. Navíc je, jak poznamenala Komise, v rozporu s výslovným uznáním lucemburské vlády v rámci postupu před zahájením soudního řízení, že ve vztahu k dotčeným rokům nebylo provedeno žádné ověření ani zveřejnění požadované čl. 7 odst. 5 směrnice 97/33 a čl. 18 odst. 1 a 2 směrnice 98/10, neboť, mimo jiné, EPT nepředložil všechny relevantní informace.

Náklady

64. Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora bude účastníku řízení, který byl ve sporu neúspěšný, uložena náhrada nákladů řízení, pokud účastník řízení, který byl ve sporu úspěšný, náhradu nákladů ve svém návrhu požadoval.

65. V projednávané věci Komise nepožadovala náhradu nákladů, proto každý z účastníků řízení ponese náhradu vlastních nákladů.

Závěry

66. Z tohoto důvodu mám za to, že by Soudní dvůr měl:

„1) prohlásit, že:

- Lucemburské velkovévodství tím, že nesplnilo povinnost ověřit dodržování systémů nákladového účetnictví nezávislým subjektem a zveřejnit prohlášení o dodržování pro léta 1998 a 1999, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 7 odst. 5 směrnice 97/33/ES; a že
- Lucemburské velkovévodství tím, že ve vztahu k roku 2000 v praxi správně neuplatňovalo opatření přijatá za účelem provedení čl. 18 odst. 1 a 2 směrnice 98/10, pokud se týče ověřování dodržování systémů nákladového účetnictví vnitrostátním regulačním orgánem nebo jiným kvalifikovaným subjektem, nezávislým na telekomunikačních subjektech a schváleným vnitrostátním regulačním orgánem, a pokud se týče každoročního zveřejňování prohlášení o dodržování, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z článku 18 této směrnice;

2) uložit účastníkům řízení náhradu vlastních nákladů.“